

Kęstučio apygardos vadas
A. Mieliulis-Algimantas, Neptūnas.
Iš Okupacijų ir laisvės kovų muziejaus rinkinių

ALEKSANDRAS MIELIULIS- ALGIMANTAS, NEPTŪNAS

1923 01 20–1949 06 08

Aleksandras Mieliulis¹ gimė 1923 m. sausio 20 d. Tauragės aps. Tauragės m. Jono Mieliulio ir Agutės Vencelytės-Mieliulienės šeimoje². 1933 m. rugpjūčio 31 d. įstojo į Tauragės valstybinės gimnazijos 1-ąją klasę. 1939 / 40 mokslo metų pabaigoje buvo perkeltas iš septintos klasės į aštuntąją, tačiau 1941 m. sausio 27 d. iš jos išstojo. 1943 m. gegužės 19 d. Tauragės gimnazijos mokytojų tarybą pripažino A. Mieliulį baigus septynių klasių kursą ir išdavė jam pažymėjimą³.

1943 m. balandžio 26 d. A. Mieliulis buvo paskirtas Tauragės aps. Žygaičių vls. Margiškių pradžios mokyklos mokytoju. Tų pačių metų rugsėjo 1 d. jo paties prašymu paskirtas Tauragės aps. Laukuvos vls. Pikaičių mokyklos vedėju⁴, bet lapkričio 19 d. Lietuvos švietimo reikalų įgaliojimo įsakymu grąžintas į Margiškių mokyklą paskiriant jos vedėju.

1945 m. pradžioje, prasidėjus sovietų reokupacijai, Žygaičių apylinkėse A. Mieliulis subūrė pirmuosius partizanus. 1946 m. birželio mėnesį jis buvo paskirtas Jungtinės Kęstučio apygardos Lydžio rinktinės 3-iosios kuopos vado pavaduotoju, po trijų mėnesių – kuopos štabo Agitacijos ir propagandos skyriaus viršininku.

1948 m. liepos mėn. A. Mieliulis tapo Kęstučio apygardos Aukuro (nuo 1949 m. pr. – Butigeidžio) rinktinės vadu. Einant šias pareigas jam pavyko Tauragėje įsteigti pagrindinę organizaciją „Raketa“, tarp kurios narių buvo ir sovietų represinių struktūrų darbuotojų. 1949 m. balandžio mėn. A. Mieliulis buvo paskirtas ketvirtuoju Kęstučio apygardos vadu vietoj į Šiaurės rytų Lietuvą išsiųsto Henriko Sas-Danilavičiaus-Vidmanto.

Naujoji Kęstučio apygardos vadovybė toliau tobulino organizacinę struktūrą – buvo panaikintas nepasiteisinęs organizacinis sektorius (OS) ir įvesta kur kas efektyvesnė „trejetukų-slapukų“ sistema. Partizanų rėmėjų veikla tapo dar konspiratyvesnė, nes pagrindis buvo geriau apsaugotas nuo išdavysčių ir saugumo šnipų.

Vakarų Lietuvos (Jūros) partizanų srities ir Kęstučio apygardos vadovybė su apsaugos grupės kovotojais. 1949 m. gegužės mėn. Pirmoje eilėje iš kairės: pirmas – apygardos vadas A. Mieliulis-Algimantas, Neptūnas, antras – srities vadas Aleksandras Milaševičius-Ruonis, trečias – apygardos štabo viršininkas Robertas Gedvilas-Sidabras. Antroje eilėje iš kairės: pirmas – Mečys Orlingis, trečias – srities Agitacijos ir propagandos skyriaus viršininkas Antanas Liesis-Idena, Tvanas, septintas – Antanas Seneckis-Žaibas. Iš Okupacijų ir laisvės kovų muziejaus rinkinių

1949 m. birželio 8 d. Tauragės aps. Tauragės vls. Sungailiškių k. apylinkių Kaziškės miške prie Kęstučio apygardos štabo bunkerio, apygardos štabo nariai, patikėję MGB agentu, paskyrė susitikimą su jo rekomenduojamu į štabą Lietuvos kariuomenės

Vakarų Lietuvos (Jūros) partizanų srities vadas Vaclovas Ivanauskas-Henrikas (kairėje) ir Kęstučio apygardos vadas A. Mieliulis-Neptūnas (dešinėje). Iš Okupacijų ir laisvės kovų muziejaus rinkinių

kapitonu, taip pat agentu. Sutartoje vietoje buvo įvykdyta karinė čekistų operacija, kurios metu sunaikintas apygardos štabas. Žuvo apygardos vadas Aleksandras Mieliulis-Algimantas, Neptūnas ir apygardos Agitacijos ir propagandos skyriaus viršininkas Steponas Venckaitis-Biliūnas, Girėnas. Toliau šukuojant mišką, birželio 9 d. rytą buvo nukautas apygardos štabo narys Albertas Norkus-Linksmutis.

Išniekinti A. Mieliulio, S. Venckaičio ir A. Norkaus palaikai gulėjo Tauragėje, MGB Tauragės apskrities skyriaus ir kalėjimo (vad. Šubartine) kieme. Manoma, kad ten jie ir buvo užkasti.

Liko A. Mieliulio rašytas partizaninis dienoraštis.

Jo žmona, Jungtinės Kęstučio apygardos partizanė Ona Mieliulienė-Nep-tūnienė, Ramunė suimta 1947 m. rugsėjo 19 d. Kalinta Šilutėje. 1948 m. gegužės 29 d. nuteista dešimčiai metų lagerio. Kalinta Tاملage (Dubrovlage), Mordovija. Nuo 1955 m. buvo tremtyje Novosibirsko sr. ir Zimoje, Irkutsko sr. Paleista 1958 m. gegužės 28 d.

A. Mieliulio žmona Onutė Mieliulienė. Kaliningrado sr. Pakeliui iš kapinių, kuriose palaidotas sūnus Rimas ?/. Linos Straigytės nuotr. (Atsiuntė Žygaičių bendruomenės pirmininkas Jonas Nairanauskas 2021 m).

Memorialas NKVD-MVD-MGB Tauragės aps. skyriaus pastato ir kalėjimo (veikusių 1944–1954 m.) kieme užkastiems 1944–1954 m. nužudytiems suimtiems Lietuvos piliečiams ir Tauragės apylinkėse žuvusiems Jungtinės Kęstučio (nuo 1948 m. balandžio 1 d. – Kęstučio) apygardos partizanams atminti. Bendras memorialo ir paminklinių plokščių vaizdas. Tauragės r. Tauragės m. Prezidento g. 38 kiemas. Aut. architektas Aivaras Fliotovas. Pastatytas 1993 m. R. Trimonienės nuotr., 2022 m.

1997 m. gruodžio 22 d. A. Mieliuliui (kaip A. Miliuliui) pripažintas kario savanorio statusas, Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro 1998 m. gegužės 19 d. įsakymu jam suteiktas pulkininko laipsnis, Lietuvos Respublikos Prezidento 1999 m. gegužės 18 d. dekretu jis apdovanotas Vyčio Kryžiaus 3-iojo laipsnio ordinu (dabar – Vyčio Kryžiaus ordino Komandoro kryžius) (po mirties).

Parengė Rūta Trimonienė
Maketavo Dalė Dubonienė

¹ Lietuvos centrinis valstybės archyvas (LCVA).

² Lietuvos valstybės istorijos archyvas.

³ LCVA.

⁴ Ten pat.